

MONTIANO

MONTIANO

Oraintsu joan jaku gure Montiano adiskidea erioztearen besoetan, beingo baten joan be. Larogei urte luze sorbalda-ganean, baiña lanerako gogoia moteldu barik. Gaztetan lez, zaartzaroan be besteen alde ekiteko beti gertu egoan gizona. Gaztetan, Katoliku Ekintzaren bultzagille, zuzendari ta zabaltzaille; zaartzaroan, Irugarren Adiñekoen laguntzaille. Asmo ta adore barriz beterik beti. Egille ta eragille. Ekintzaille sutsu azkeneraño. Txalogarriak onelango gizon eta emakumeak!

Nik gaur emen Montianoren beste alderdi bat aitatu gura neuke: euskerea zabaltzeko egin zituan alegiñak, batez be "EUSKERAZALEAK" alkartearen barruan. Orrenbeste ta geiago zor deusagu euskerazale guztiok, Bilbo-inguruan eta Bizkai osoan beintzat.

EUSKAL ALFABETATZEA

Antxiña ez dala jaso nituan, beiñolako ikasle batek bialduta, "LETRAKIT"-ek argitaraturiko liburuxka batzuk, euskal alfabetatzearen gorabeerak gaitzat zituela. Eurotariko batek izenburu au daroa: "ALFABETATZEA EUSKAL HERRIAN (1960-1990). Kronika Laburra". Bizkaiko barri Jose Luis Lizundia adiskideak emoten deusku.

Lizundiak ia asieran bertan diñoskunez, "ez da erraza Bizkaiko alfabetatze mugimendu eta kanpainei historia egitea...". A ta guzti be, gerroste luze ta illun atan izen eta ekintza batzuk aitatzen ditu: egia danez eta zor jakonez, danen aurretik, Xabier Peña; urrengo, Xabier eta Joseba Gereño anaiak, K. Rotaetxe, Jaime Goenaga... Baita D. Jose Etxeandia be ("abade frankista, baina euskaltzain urgazlea"). Gauza arrigarria bada be, EUSKERAZALEAK alkartearenik, ez izenik ez ekintzarik ez dau aitatu be egiten Lizundiak! Jakineza? Ezjakin-gurea? Xabier Peñaren bidetik, eta beronen ikasbidea oiñarritzat arturik, ez ditu, ba, alegin eta lan makalak egin alkarte onek euskerea, batez be Bizkaiko euskerea-irakatsi ta zabaltzeko!

Ez naz ni iñor "EUSKERAZALEAK" alkartearen joan-etorri luzea zeatz eta meatz jakinazoteko.

Zorionez, bizirik doguz beronen Zuzendari biak, Jesus Oleaga ta Iñaki Zubiri, eta bizirik, zorionez, alkarte bera be, bere buruaren barri edozeiñi emoteko gertu eta lanari ekiteko gertuago, zarata andiegorik atara barik. Baiña zeozertxu esan gura neuke, gure Montiano alkarte orrentantxe eta orrexen bidez ezagutu nebalako.

IKASBIDE BARRIAK

Orduko Bilbo barruko erdal giro ito aretan, EUSKERAZALEAK alkarte euskerearen alde lan egiteko sutan ebilen. Ikasbidea edo metodoa eratuta eukan: Xabier Peñarena, baiña ikasgai laburrago ta ugariagotan zatitua. Oker ez banago, samurtze ta errezpide lan au Montiano berak egiña zan, ikasleentzat mesedegarri zalakoan. Izan be, Montiano Akademia baten zuzendaria zan, eta pedagogia arloari jaramon andia egiten eutsan beti. Nondik edo andik diru-laguntzak be lortu zituan alkarteak (bazkideen arpidetzaz ganera)..., eta orra or metodo barria kalean! Kalean baiño gurago eben Montianok eta EUSKERAZALEAK lagun askoren eskuetan... eta sakelean, edozein lekutan eta edozein ordutan irakurri ta ikasteko moduan. Eta, orregaitik, EUSKERAZALEAK-en liburutxu guztiak, edo ia danak, sakel-liburuxkak izan dira, eta millaka zabaldu dira Bizkai guztian, ia beti doan! Bilbo Erri-Irriatiak be aldikada baten egunero-egunero emoten zituala uste dot. Ikaskaiak laburrak, argiak eta errezak, egunean bat ikasteko modukoak, ikasle asibarria poztu ta adoretuteko berebizikoak. Iztegitxuak, jardukizunen itzulpenak, irakurgai errez laburrak, alkarriketa egokiak...

Baita beren-beregi, eta leiaketa baten bidez, lortu zan metodo barri atsegin bat: "NORA ZOAZ?!", Iñaki Goikoetxearena. Ba ete daki iñok zenbat bider argitaratu ziran liburutxu orreek, zenbat ale zabaldu izan diran ordurik ona?

MONTIANO BULTZAGILE

Asiera-asieratik izan genduan gure Montiano EUSKERAZALEAK alkartearen barruan: ia beti,

idazkari lez; bein edo birritan, lendakari-orde lez be bai. Baiña J. Oleaga lendakariak bein baiño sarriago esan eustanez: "EUSKERAZALEAK... Montiano da!". Ez eban gure Jose Antoniok euskerea berba egiteko bestean sekulan ikasi, baiña ekian apurra besteei zelan irakatsi. ikasbide errez eta barriak nondik nora sortu ta zabaldu, euskereari legegizonen eta agintarien aurrean bide barriak zelan edegi, ikasle ugari sortu eta ikasleoi, bein sortutakoan, nondik nora eutsi: orra or Montianoren asmoak eta alegin biziak ainbeste urtetan.

Ikasle barriak irakurgai samurrak eta ariñak izan egiezan, berak jarri zituan itzultzaileen eskuetan inglesetik itzulitako liburutxu batzuk, berba urriz eta esaera laburrez egoki jantziak, guk euskera errez eta samurrean jarri gengizan. Olanxe sortu, argitaratu ta zabaldu zan "IRAKURGAI ERREZ POLITAK" deritxon bilduma ori. Eurotariko leenengoak, beintzat, Xabier Peñak eta biok euskeratu genduzana badakit, Montianoren eskabide sutsuei ezetzik emon ezinda.

Peña adiskideari eta bioi eskatu euskun barriro laguntasuna, beste asmo eder bat aurrera eroateko: iztegiarena. Erderazko berben zerrenda berak autatu eban, Urkijoren laguntzaz, ez dakit nongo ereduari jarraituz. Eskuarteke iztegi labur, zuzen eta argia lortu nai eban, berba gitxitan baiña egokitan gure inguruko euskerarik geiena ulertu ta erabilteko lagungarri izateko modukoa. Ez eukan beste asmorik sakel-iztegitxu apal onek. Zenbat ale argitaratu diran, zenbat argitalpen izan dituan? Ez da gauza erreza izango ori jakitea. Arrezkero era askotako euskal iztegi barri ugari plazaratu da gure artean; Montionarenak, alan da be, bere lekuri ez dauala galdu dirudi.

Bear bada, iztegi onexek gordeko dau ondoen Montianoren izena, IKAS bere izenaz baiño Montianoren izenaz ezagunagoa da-ta. Baiña ez da berau aren lan bakarra, ezta andiena be.

EUSKERA IKASTETXEETARA

Orduko denporetan euskereak ez eukan ezelangoko lekuri gure ikastetxeetan: ez erriko eskoletan, ez fraide-mojen ikastegietan, ez goiko ez beeko mailetako ikastoletan. Politika-giroa zertxobait samurtzen asita egoalakoan, EUSKERAZALEAK, euskereari gure eskoletan aterean bat edegiteko asmotan, izenbatze zabal bat be egin eban Bizkai osoan. Baita

millaka izen eta eskari batu be! Ez ete zan berau izan gure leenengo "referenduma" euskerearen alde? Eskari guztiok Madrillera eroan, Villar Palasi ministroaren eskuetan utzi, jaun aren berba onak entzun, eta etxera. Ekintza onegaz ez zan, agirian beintzat, gauza andirik orduan lortu, Madrilen beiñipein. Baiña kanpaiña orrek euskal gogoa ta zaletasun asko bizkortu zituan Bizkaiko euskaldunen artean, batez be. Gure Montiano aurrelari eta beargin sutsu izan genduan ekitaldi orretan be.

EUSKERA ELIZKIZUNETAN

Besterik eziñean, alde batetik, eta euren buruak kristiñau zintzotzat artu gura zituelako, bestetik, bilbotar askok San Antongo eleizan erakusten eta berotzen eben orduan euren euskalzaletasuna, Don Klaudio andiaren ondoan eta inguruan. Ortxe zertu ta sortu zan beste ekitaldi bat be: euskerazko eleiz kantak batu, argitaratu, zabaldu eta erabiltea. Jaierojaiero San Antonen batzen ziranentzat eta Bizkaiko kristiñau askorentzat guztiz mesedegarri izan zan liburutxu orri "ALKARTU DANOK" deritxo. Kanta-liburu au eta baita MEZAREN EGUNEROKOA be Bilboko eta Bizkai osoako parrokietan ezagutuazoten eta zabaltzen makiña bat ara ta ona joate ta atejote egin zituezan Montianok eta bere lagunak, euron artean andrazkoen talde txalogarri bat aurrenengo zala. Elizbarrutiarteke Batzordeak bere kantaliburuak eta meza-liburu barriak argitaratu eta zabaldu arte, EUSKERAZALEAK alkaratearen liburu-txuok mesede galanta egin eutsen euskal kristiñauen gozo-biotzei.

Iru-lau lerro idazteketan asi eta larregi luzatu naz. Baiña esandakoak esan eta gero be, Montianoren eta EUSKERAZALEAK alkaratearen alderdi batzuk baiño ez ditut emen ikutu. Nok egingo deusku alkar-te onen barruko historia zeatza? Bere leenengo bazkideak eta lendakaria bizirik dagozan artean egitea izango litzateke gauzarik onena. Paperetan idatzita geratu jakuna asko izango da, bear bada; baiña buruko arkibuetan gorderik dagoana geiago ta jakingarriago. Zelan legoke berarizko sari bat sortzea olako ikerlan batentzat? Alkar-te onen gaurko zuzendariak dauke azken berbea.

KARMELO ETXENAGUSIA